

Inbreng MVO Platform Ronde Tafel IMVO-convenanten 13 februari 2017

Een belangrijk doel, maar de praktijk kan beter

Minister Ploumen stelt met het IMVO-convenantenbeleid de aanpak van risico's en schendingen in productieketens centraal. Dat is zeer noodzakelijk, MVO-richtlijnen worden op dit punt onvoldoende nageleefd. Ook veel maatschappelijke organisaties hebben als doel: het structureel verminderen van schendingen. De uitgangspunten van dit beleid worden daarom breed gesteund onder maatschappelijke organisaties. IMVO convenanten zijn een innovatieve manier om bedrijven aan te zetten om de 'due diligence' uit de MVO-richtlijnen serieus te gaan implementeren.

Dat wil echter niet zeggen dat alle maatschappelijke organisaties meedoen. Het is voor iedere organisatie een afweging of ze die rol willen en kunnen spelen. Voor sommige organisaties is de enorme tijdsinvestering die het vergt niet op te brengen. Anderen, bijvoorbeeld milieuorganisaties, staan sceptisch tegenover de effectiviteit van convenanten.

Kijken we naar de ervaringen van maatschappelijke organisaties die wel meedoen, dan moeten we op basis van de praktijk kritische kanttekeningen maken over de uitvoering van het beleid. Dit zijn breed gedeelde **aandachtspunten** die we onder uw aandacht willen brengen:

- *Convenanten zijn alleen zinvol bij voldoende kwaliteit. De overheid kan meer doen om de kwaliteit te waarborgen.*
- *Aanvullend beleid is nodig, zowel om convenantenprocessen op gang te brengen en te houden, als om niet-deelnemende bedrijven te bereiken.*
- *De implementatie van eenmaal afgesloten convenanten vergt inzet. Dit moet - ook na de verkiezingen - gewaarborgd.*

Tempo risicosectoren laag

In 2014 zijn 13 risicosectoren geïdentificeerd. Minister Ploumen beloofde toen 10 convenanten in twee jaar (2015-2016). Dat werden er twee waarvan één een deelsector is; van de financiële sector hebben vooralsnog alleen de banken meegedaan, verzekeraars en pensioenfondsen ontbreken. Per saldo was er eind 2016 dus door anderhalf van de dertien risicosectoren een convenant getekend.

De minister heeft aangegeven dat er nog veel in de pijplijn zit. Die lijstjes geven ons inziens een te rooskleurig beeld, om uiteenlopende redenen:

- Het zijn soms (heel kleine) deelsectoren, of het zijn geen risicosectoren.
- In een aantal gevallen wordt weliswaar onderhandeld maar niet over risico's; het SER-advies wordt niet gevolgd. Wij zouden het label IMVO convenant alleen willen hanteren als de lijn van het SER advies gevolgd wordt, dus dat due diligence en het adresseren van risico's het doel is.
- Waar wel onderhandeld wordt, lopen processen geregeld moeizaam of zelfs vast. Het is lang niet overal zeker of er wel een convenant bereikt wordt.

Als we kijken naar de oorspronkelijke risicosectoren nemen, is de balans op dit moment dat het in **9 van de 13 risicosectoren niet of onvoldoende loopt**. Zeker er loopt wel wat maar dat is vaak een kleine deelsector, of het is een zeer beginnend, aarzelend, stadium, en dat let wel, na 2 jaar.

Het tempo valt dus tegen. Terzijde moet ook opgemerkt worden dat aan de twee convenanten, textiel en banken, die wél bereikt zijn, al jarenlange inspanning vooraf ging. In de kledingsector is een geschiedenis van jarenlange inzet van NGO's zoals de Schone Kleren campagne, veel politieke debat over misstanden, en enkele jaren 'kledingdialoog'. Ook met de banken werd al jaren dialoog gevoerd door de Eerlijke bankwijzer voor het convenant werd onderhandeld.

Kwaliteit waarborgen

Convenanten kunnen een zinvolle route zijn om een hele sector stappen te laten zetten, maar de convenanten moeten kwaliteit hebben. Het heeft geen pas om trots te zijn op handtekeningen onder een papier, als intussen

problemen in ketens blijven bestaan. De focus ligt nu veel op kwantiteit; het bestaan van 'een proces' lijkt al voldoende. De overheid zou meer moeten bijdragen aan de kwaliteit van convenanten:

- De overheid zit zelf aan tafel maar stelt zich meestal op als waarnemer. Dit geluid komt uit alle processen. De overheid is zelf speler en partij maar geeft daar weinig invulling aan. Een actievere rol kan onder meer bestaan uit: het leveren van inhoudelijke inbreng; het uitspreken van verwachtingen of ambities, en het inbrengen van geleerde lessen uit andere trajecten.
- De minimumcriteria voor de inhoud worden onvoldoende uitgedragen, zoals de OESO richtlijnen en het SER-advies. Het uitdragen en toelichten van de internationale standaards wordt vaak helemaal aan maatschappelijke organisaties overgelaten. Ook de overheid zou er actief voor moeten waken dat de convenanten niet minder zijn dan internationaal is afgesproken.
- Procesbegeleiders worden door de overheid gefinancierd, maar daar zouden meer eisen aan gesteld moeten worden. We constateren dat veel processen die niet door de SER worden gefaciliteerd moeizaam lopen. Een procesfacilitator moet zijn toegerust, en minimaal bekend zijn met de OESO richtlijnen, het due diligence concept en het SER-advies.

Bredere overheidsinzet

Het convenantenbeleid zou effectiever zijn als de overheid dezelfde boodschap ook in ander beleid bekrachtigt en uitdraagt. Bestaand beleid zoals duurzaam inkopen kan gekoppeld worden aan convenanten. Meedoen wordt zo voor het bedrijfsleven aantrekkelijk. Overheidssteun, diensten of financieringen aan bedrijven, kunnen via hun criteria, de deelname aan een convenant belonen of consequenties verbinden aan niet deelnemen. De uitvoeringsorganen kunnen hierin een rol spelen, denk aan FMO, Artradius, maar ook het handelsbeleid en het buitenlandinstrumentarium van BuZa, en het EZ instrumentarium.

De inzet van (de meeste) andere departementen wordt gemist: bedrijfssectoren als land en tuinbouw of de bouw zijn gericht op andere departementen dan Buitenlandse Zaken. Dijsselbloem gaf het goede voorbeeld, en zijn inzet droeg eraan bij dat banken tot een convenant kwamen.

Verder is het ons inziens nodig dat we erkennen dat we deze aanpak – hoe innovatief en typisch Nederlands ook - lang niet alle bedrijven uit de risicosectoren gaat bereiken. Er zijn aanvullend maatregelen nodig gericht om bedrijven te bewegen de MVO-richtlijnen serieus te implementeren. Wetgeving en convenanten zouden in wisselwerking met elkaar, bedrijven juist kunnen stimuleren om aan convenanten mee te doen. En bedrijven die al meedoen zullen geholpen zijn bij het level playing field dat dit creëert. Juist het proces van implementatie van het convenant, samen met overheid en het maatschappelijk middenveld, zorgt ervoor dat bedrijven aan de zorgplicht kunnen voldoen, zoals die wordt verwacht op grond van de wet zorgplicht kinderarbeid. Wetgeving en convenanten zien wij als twee elkaar versterkende mechanismes.

Het argument dat wetgeving, convenanten ondermijnt delen wij niet. Achter gesloten deuren horen wij juist vaak dat bedrijven zoeken naar duidelijkheid of het "de politiek menens is", in hoeverre echt moet en of regelgeving zal volgen als ze het niet doen.

Zie meer over aanvullend beleid: brief http://mvoplatform.nl/publications-nl/Publication_4307-nl/

Meer over de wet zorgplicht kinderarbeid: <http://mvoplatform.nl/news-nl/wet-zorgplicht-kinderarbeid-belangrijke-stap-vooruit>

Implementatie

Waar wel een zinvol convenant is bereikt, begint pas het echte werk. We zagen juichende persberichten, maar er past vooral bescheidenheid en verdubbeling van de inzet ná ondertekening van een convenant. Terecht hebben zowel Kamer als media opgemerkt dat er nog niets veranderd is door het zetten van handtekeningen. Afgesloten convenanten vergen financiering, monitoring, een stevige uitvoeringsstructuur en blijvende politieke aandacht. Om de uitvoering op gang te helpen, en te houden, zijn aanvullende beleidsmaatregelen nodig. Zie hiervoor de brief van het MVO Platform voor het AO van 7 december: http://mvoplatform.nl/publications-nl/Publication_4335/

Contact: Suzan van der Meij, coördinator MVO Platform

s.vandermeij@mvoplatform.nl

06 12271726